
Državni izpitni center

M 0 8 2 1 0 3 1 4

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

≡≡ Izpitna pola 2 ≡≡

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 25. avgust 2008

SPLOŠNA MATURA

Splošna navodila

Polovičnih točk ni. Pri neupoštevanju navodil (npr. podčrtovanju/obkroževanju večjega števila primerov, kakor je predpisano) se naloga točkuje z 0 točkami. Če mora kandidat odgovor oblikovati v obliki povedi, dobi predvideno število točk za jezik samo, če je poved vsebinsko ustrezna. Vsebinsko napačen in jezikovno pravilen odgovor se točkuje z 0 točkami. Če kandidat zamenja med zahtevami obkroži/podčrtaj, oznako štejemo za pravilno. Če točkovanje v posamezni nalogi ni posebej razčlenjeno, velja pravilo »vse ali nič«.

1.	Glavna tema	Prevladujoči namen
	b	c

(1 + 1)

2 točki

2. b
č
e
f
h

(Po 1 točka za vsako pravilno rešitev.)

5 točk

3. v prvi, drugi povedi

(1 + 1)

2 točki

4. Fran Erjavec
Janez Dular
1995
19./devetnajstem

(Za vsak povsem pravilen vpis po 1 točka.)

4 točke

5. veliki srpan/velikega srpana/mali traven/malega travna
palec/dva palca
udeb/udob/odap/bud/butej/mutec/hubkač/smrdokavra/smrdojerica/smrdat/smrdela
pojo/dene/zmeša/se ogleda ...
*Izpis katerekoli besedne ali stavčne zveze, v kateri je besedni red zaznamovan, npr.:
kronico ima ...*

(1 + 1 + 1 + 1 + 1)

5 točk

6. slikovit opis / poročilo o dogodku / publicistično / poljudnoznanstveno / zasebno / javno /
uradno / neuradno

(Po 1 točka za dve pravilni rešitvi.)

2 točki

7. *Po smislu, npr.: Pesem popestri neumetnostno besedilo / opis ptice. / Gre za preplet
umetnostnih in neumetnostnih prvin, s čimer je skušal pritegniti bralca / narediti besedilo
privlačno / povečati ptico.*

*(2 točki za ustrezno vsebino in 1 točka za jezikovno pravilnost povedi,
če je odgovor vsebinsko ustrezen.)*

3 točke

8. a) smrdijo/smrdeti kakor kuga
b) *Po smislu, npr.: gre za ironijo / avtor govori o »lepih« imenih, misli pa nasprotno / je
dobesedni pomen v nasprotju z dejanskim/izraženim pomenom.*

(1 točka za izpisi frazema in 2 točki za ustrezno pojasnilo.)

3 točke

9. a

Po smislu, npr.: (Z navedeno trditvijo se ne strinjam, saj) SSKJ ne vključuje vseh/narečnih/zastarelih besed. / Slovar slovenskega knjižnega jezika/SSKJ ni takega obsega, da bi bilo mogoče vanj vnesti vse besedne/narečne oz. časovne različice. / Če je narečnih/besednih različic več, je ponavadi v SSKJ sprejeta ena različica. / V SSKJ niso vključuje vse besede, ki so kadar koli obstajale. / Navedenih sopomenk ni v SSKJ, ker so zastarele oz. narečne.

(1 točka za obkrožitev, 2 točki za pojasnilo in 1 točka za jezikovno pravilnost povedi, če je odgovor vsebinsko ustrezen.)

4 točke

10. a) DA

Kvalifikator: zool.

(1 + 1)

b)	Sopomenski izraz
govnobrbec	<u>Geotrupes stercorarius</u>
dreskač	<u>carar</u>

(1 + 1)

c) NE

(1)

č) govnobrbec

(1)

d) govnobrbcev in dreskačev

(1 + 1)

8 točk

11. b
c
d

(1 + 1 + 1)

3 točke

12.	Tvorjenka iz enodelne besedotvorne podstave	a, d, e
	Tvorjenka iz večdelne besedotvorne podstave	b, c, č

(Po 1 točka za dve pravilni rešitvi.)

3 točke

13. Dva množinska samostalnika: 1. jetra
2. sanje

Samostalnik, ki ima nadomestno osnovo: človek/ljudje

(1 + 1 + 1)

3 točke

14.	Samostalnik, ki poimenuje osebo m. sp.	Samostalnik, ki poimenuje osebo ž. sp.	Samostalnik, ki poimenuje lastnost
<i>strahopeten</i>	strahopet-než/-ec/-nik	strahopet-nica/-ka	strahopet-nost/-stvo
<i>čudodelen</i>	čudodel-než/-nik/-ec	čudodelka	čudodelnost
<i>zanikrn</i>	zanikrn-ež/-ik	zanikrnica	zanikrnost

(1 točka za 3 pravilne rešitve.)

3 točke

15. a)

velik	nizek	bled	majhen
-------	-------	------	--------

(Po 1 točka za dve pravilni rešitvi.)

b)

Osnovnik	Primernik	Presežnik
bled	bolj bled	najbolj bled

(1 + 1 + 1)

5 točk

16. Gnezdo je neskrbno/malomarno napravljen iz trhlina/trohnobe, govejega blata, mahu in trave.

(Po 1 točka za vsak ustrezen izraz in 1 za jezikovno pravilnost povedi.)

3 točke

17.

Nezaznamovane ustreznice
pojejo/prepevajo
da/položi/postavi
zmede/prestraši
si ogleda (mesto)/(si) poišče
verujejo/verjamejo/prepričani so

(1 + 1 + 1 + 1 + 1)

5 točk

18. Udeb pozna travo, s katero lahko vsako ključavnico odpremo/odpre brez ključa. / Udeb pozna travo, ki lahko odpre vsako ključavnico brez ključa.

*(2 točki za pretvorbo trpnika v tvornik in 1 za jezikovno pravilnost povedi.
Besedni red znotraj posameznega stavka je lahko spremenjen.)*

3 točke

19. Udeb pozna travo. Z njo se lahko vsaka ključavnica odpre brez ključa. / Ona lahko vsako ključavnico odpre brez ključa.

(Upoštevamo tudi s to/ta.)

(2 točki za ustrezno navezovanje in po 1 točka za jezikovno pravilnost vsake povedi.)

4 točke

20. a) Medtem ko / Ko hitro teka po tleh, kima z glavo. / Hitro teka po tleh, tako da kima z glavo.
b) Hitro tekajoč po tleh(,) kima z glavo. / Kimajoč(a)/Kimaje z glavo(,) hitro teka po tleh.

(Po 2 točki za vsako ustrezno spremembo povedi in po 1 točka za jezikovno pravilnost vsake povedi. Upoštevamo tudi drugačen besedni red.)

(2 + 1) + (2 + 1)

6 točk

21. Hitra udomačitev ujete smrdokavre / Hitro udomačenje ujete smrdokavre / Hitro udomačena ujeta smrdokavra
Ljubeznivo vedenje ujete smrdokavre / Ljubeznivost ujete smrdokavre

(Po 2 točki za vsako pretvorbo; po 1 točka za delno rešitev, npr.: Ljubezniva ujeta smrdokavra.)

4 točke

22. Glava, vrat, prsi in trebuh je ^{so} ~~sivkastorjast~~ *sivkastorjasti*.

Pojasnilo po smislu, npr.: Napačno ujemanje / napačna povezanost med osebkom in povedkom. / Osebek določa obliko povedka. / Osebek je priredno zložen.

(Po 1 točko za vsak ustrezen popravek in 2 za pojasnilo.)

4 točke

23. *Oglaš* se hup–hup.

~~~~~////////////////

(Njegov) hup-hup se je razlegal daleč.

(Za pravilno podčrtavo vsakega stavčnega člena po 1 točka in 2 za »hup-hup« v osebku. 1 točka, če je v osebku namesto medmeta samostalniik (hupanje).)

4 točke

24.

S–struktura
S /
S + S

1. in 2. vejica: *po smislu, npr.: Naštevanje (lastnosti).*

3. vejica: *po smislu, npr.: Vejica loči glavni in odvisni stavek. / Vejica loči (dva) stavka. / Vejica loči prilastkov odvisnik.*

(2 točki za S-strukturo in po 2 točki za vsako utemeljitev.)

6 točk

25. nakazuje pojasnilo

2 točki

26. *Tako na Š t a j e r s k e m otroci pojo o tej ptici.
Udeb je verjetno Š t a j e r s k i izraz za to pico.
Navušeni smo opazovali Š t a j e r s k o pokrajino.
Videli smo, da je Š t a j e r s k a sončna dežela.*

(Vse ali nič. Upoštevamo tudi, če je prečrtana cela beseda namesto začetnice.) **2 točki**

27. Življenjepis

Fran Erjavec se je rodil v Ljubljani leta 1834, umrl pa je v Gorici 1887. V mladosti se je zanimal za naravo. Maturiral je leta 1855. Študij naravoslovja je končal na Dunaju leta 1860. Služboval je kot profesor v Zagrebu in v Gorici.

Za šolske potrebe je prirejal učbenike. Z jezikoslovnega vidika so zanimivi njegovi zapisi ljudskih pregovorov in izrazov za živalska in rastlinska imena (Iz potne torbe, 1875). Ima veliko zaslug za razvoj slovenske naravoslovne terminologije, tudi v znamenitem Pleteršnikovem Nemško-slovenskem slovarju (1894–95).

Erjavec je pisal tudi potopise, npr.: Pot iz Ljubljane v Šiško. Znana so njegova naravoslovno–literarna besedila, npr. Domače in tuje živali v podobah, kjer je predstavljena tudi Smrdokavra.

Za razvoj slovenske pripovedne proze so pomembne pripovedi Na stričevem domu (1860), Ni vse zlato, kar se sveti (1887).

Erjavec je bil pomemben naravoslovec, jezikoslovec in literarni pripovednik 19. stoletja. S svojimi deli je veliko prispeval k razvijanju mišljenja in govora v slovenskem jeziku.

(158 besed)

Zgradba: do 4 točke

- *Naslov (1 točka)*
- *Predviden obseg (1 točka)*
- *Ustrezno kronološko zaporedje sestavin (1 točka)*
- *Odstavčnost (1 točka)*

Vsebina: do 10 točk

- *Podatki o rojstvu in smrti (do 2 točki)*
- *Predstavitev šolanja in službovanja (do 2 točki)*
- *Predstavitev del: učbeniki, pregovori, slovarska terminologija, potopisi, polliterarna/poljudnoznanstvena, literarna besedila (do 3 točke)*
- *Navedba Smrdokavre v delu Domače in tuje živali v podobah (1 točka)*
- *Predstavitev avtorjevega družbenega pomena (do 2 točki)*

Slog: do 3 točke

- *Koherentnost misli*
- *Objektivnost in natančnost izražanja*
- *Jasnost: ustrezno navezovanje in členitev po aktualnosti*

(Kot slogovna neustreznost se štejejo tudi prvine drugih besedilnih vrst, npr. glava.)

Jezik: do 5 točk

- *Za vsako jezikovno napako se odbije 1 točka, do 0 točk.*

22 točk